

Motion till riksdagen

1987/88:So456

av Hugo Bergdahl (fp)

om förgiftningar på grund av
tandlagningsmaterial

Amalgam och andra metaller har fram till 1980-talet i allt större omfattning använts osm tandlagningsmaterial, innebärande att genomsnittssvensken tillförts 5–20 gram artfrämmande ämnen, varav flera starkt toxiska. Kvicksilver, som är synnerligen giftigt, ingår till ca 50 %.

Debatten om kvicksilvers och andra tandlagningsämnen farlighet är inte ny. I USA fördes en intensiv vetenskaplig debatt i mitten på 1800-talet och i Tyskland under åren omkring år 1930. I Sverige har diskussionerna intensifierats under 1980-talet, och en rad forskningsrapporter har framlagts som tyder på

- att amalgam är instabilt — särskilt vid värme och tuggning
- att amalgam korroderar i kontakt med mera ädla metaller
- att födans innehåll av spårämnen/mineraler, bl. a. selen, är för lågt och lägre än i flertalet andra länder samt eventuellt sjunkande genom markförsurningen
- att amalgametaller ackumuleras i olika organ, påverkar immunförsvaret och centrala nervsystemet.

Vissa forskare har angett antalet sjukdomsfall från några tiotusental till 1 à 2 % av de 6,5 miljoner människor som bär amalgam.

Rapporterna pekar också på

- att sjukdomstillstånden kan utlösas av ämnen i vår miljö eller av tillfälliga påfrestningar på individen
- att en rad svårare sjukdomstillstånd som läkarvetenskapen ej funnit heltäckande orsaksförklaringar till kan vara följd effekter av eller till en viss andel direkt sammanhängande med belastningen av amalgam/metaller som tandlagningsmaterial, ibland i kombination med ämnen i luften och i arbetsmiljön.

De forskningsrapporter som publicerats, experters bedömning av antalet sjukdomsfall och den omfattande rapporteringen i media, brev och andra kanaler om att ett stort antal patienter får otillfredsställande vård eller ingen vård alls tyder på att åtgärder snabbt bör vidtas samtidigt med att socialstyrelsen inhämtar underlag i principfrågan.

I detta sammanhang kan påpekas att enligt en färsk forskningsrapport från Lund där ca 80 % av sammanlagt 519 patienter som ansett sig amalgamförgiftade blivit bra eller bättre genom utbyte av amalgam som tandlagningsmaterial.

I dag råder förhållandet att patienten själv måste analysera sina symptom och ställa diagnos för att ens kunna begära undersökningar och söka vård, i allmänhet själv får bekosta kostnadskrävande provtagning, besök hos soci- alstyrelsens hänvisningstandläkare och långa resor till de fåtaliga provtag- ningsställen. I landet finns ytterst få läkare med djupare kunskaper som behandlar denna patientgrupp medan antalet tandläkare är något större och snabbt växande. Samtidigt är riskerna för och konsekvenserna av felak- tig behandling allvarliga.

I denna patientgrupp lever många under mycket knappa ekonomiska omständigheter, har bristande kunskaper om ämnet och försämrad hand- lingsförmåga vilket tillsammans gör att den enskildes möjligheter att få adekvat vård är små.

Vi finner det nödvändigt att regeringen ges i uppdrag att göra en översyn av åtgärder inom följande områden:

- a) allmänna försäkringslagen och tandvårdstaxan
- b) vårdåtgärder
- c) temporära åtgärder/departementsutredningar
- d) utformning av forskningsprogram.

Allmänna försäkringslagen och tandvårdslagen

1. Att besök enligt remiss hos landets 40 hänvisningstandläkare och där- av föranledda undersökningar i försäkringshänseende jämfås med besök inom den offentliga sjukvården.

2. Tandvårdstaxan tillämpas vid utbyte av tandlagningsmaterial om nu- varande material misstänks medföra problem i det enskilda fallet och an- nan sjukdomsorsak ej kunnat dokumenteras.

3. Mineraltillskott, bl. a. selen och vissa vitamintillskott, jämfås med läkemedel som får receptförskrivs vid skälig misstanke.

Vårdåtgärder

1. Hänvisningständerorganisationen förstärks och samordnas med motsvarande läkarresurser.

2. Utveckling/tillämpning av vårdprogram och tandhälsoprogram inne- fattande kostfrågor och egenvård.

3. Information till samtliga tandläkare om riskerna för bestående handi- kapp vid för snabbt amalgamutbyte och om beprövade skyddsåtgärder.

Temporära åtgärder/departementsutredningar

1. Temporärt förbud avseende amalgambehandling av barnens mjölk- tänder och gravida kvinnor.

2. Varje målsman ges tillfälle att avböja amalgam som tandvårdsmateri- al för barn och ungdom inom folktandvården.

3. Begreppet "Oral galvanism" bör utmönstras ur officiellt språkbruk och ersättas av exempelvis kvicksilverförgiftning, tungmetallförgiftning etc.

4. Tandvårdstaxan bör omarbetas så att patientersättningen för besök

och utredningar hos hänvisningstandläkare jämställs med besök och utredning inom sjukvården.

Mot. 1987/88
So456

Forskningsprogram

Exempel på forskningsuppgifter som synes angelägna är följande:

a) fortsatt forskning om metallläckage från amalgam och om korrosion av kombinationen amalgam — metalliska tandlagningsmaterial

b) sambandet mellan tandlagningsmaterial och kroppens metall/mineralbalans och sambandet mellan nuvarande tandlagningsmaterial och tandlossning (parodontit)

c) forskning om påverkan på immunförsvaret av läckage från tandlagningsmaterial och om skyddsämnen/eventuellt utlösande luftföroreningar

d) urvalsundersökning i olika åldergrupper av frekvensen sjukdomstillstånd resp. hälsopåverkan hos personer med amalgam/metaller som tandlagningsmaterial. Undersökningen bör omfatta mätning av metall/mineralbalans

e) specialinriktad forskning avseende eventuellt samband mellan amalgam/metaller som tandlagningsmaterial och uppkomst/omfattning av allvarliga eller besvärande sjukdomar

f) utveckling och spridning av nuvarande provtagningsmetoder samt utveckling av metoder som mäter anrikning

g) obduktionsmätningar av metaller/mineraler/spårämnen i anrikande organ som hjärna, lever, njurar, hjärta och körtlar

h) utredning påbörjas om metoder för att berika födan med skyddsämnen/spårämnen på längre sikt.

Sammanfattning

Den vetenskapliga och allmänna debatten om amalgam/metallers farlighet innebär farhågor för att vi redan nu kan ha folkhälsoproblem av betydande omfattning och att dessa kan komma att förvärras av utlösande miljöfaktorer och genom att den enskilde får en längre exponeringstid (nötning på centrala nervsystemet) allt eftersom åren går. Det är också viktigt att vårdsituationen förbättras för personer som vill ha utredning av sjukdomstillstånd där metallförgiftning misstänks och ge en rimlig behandling.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av åtgärder mot metallförgiftningar av tandlagningsmaterial.

Stockholm den 25 januari 1988

Hugo Bergdahl (fp)

